

8519/24

P R O J E V

vedoucího čs. delegace generálního tajemníka ÚV KSČ a
prezidenta ČSSR Gustáva Husáka na zasedání
Politického poradního výboru Varšavské smlouvy konaném
ve dnech 14. - 15. 5. 1980 ve Varšavě

Drazí soudruzi,

dovolte mi, abych také já jménem československé delegace vyjádřil co nejupřímnější poděkování našim polským hostitelům za to, jaké vynikající podmínky připravili pro naši práci.

Scházíme se ve dnech, kdy veškeré pokrokové lidstvo oslavilo 35. výročí vítězství nad fašismem a s vděčností vzpomíná na hrdinskou osvobozeneckou roli, kterou sehrál Sovětský svaz při záchraně lidské civilizace. Den vítězství, 9. květen 1945, je současně dnem, kdy bylo dokončeno osvobození Československa Sovětskou armádou a vyvrcholil národně osvobozenec-ký zápas našich národů. Československý lid proto právem považuje tento den za nejvýznamnější svátek v našich novodobých dějinách. Je počátkem nové cesty našich národů, cesty budování socialismu, po níž jdeme v těsné spolupráci se Sovětským svazem a dalšími socialistickými zeměmi.

Před 25 lety byla zde, v hlavním městě lidového Polska, založena organizace Varšavské smlouvy. Vývoj ve světě za celé toto čtvrtstoletí, které bylo naplněno společným bojem socialistického společenství za vybudování, upevnění a neustálý rozvoj socialismu, za zajištění světového míru a upevnění bezpečnosti našich států přesvědčivě prokázal, že rozhodnutí našich stran a států založit organizaci Varšavské smlouvy bylo správné.

Uplynulé čtvrtstoletí plně potvrdilo, že organizace Varšavské smlouvy se stala pevnou hrází proti snahám imperialismu.

narušovat pokojné budování v našich zemích. Stala se účinným nástrojem koordinace a sjednocování našeho postupu v otázkách společné obrany i zahraničně politické aktivity. Stala se platformou, na které se uskutečňuje plodná výměna názorů a sjednocují se naše stanoviska k základním otázkám vývoje v Evropě i ve světě, kde se rozpracovává společná zahraničně politická linie, kolektivní strategie a taktika členských zemí. Tuto jednotu, semknutost a akceschopnost chceme i nadále všemi silami upevňovat jako základní záruku naší státní suverenity a nezávislosti i jako osvědčenou zbraň v boji za posílení míru, bezpečnosti a spolupráce národů.

Vedou nás k tomu zkušenosti celého poválečného období, našeho společného zápasu proti imperialismu. Stále znovu si připomínáme, že nejdůležitější podmínkou úspěšného boje za věc socialismu, proti všem útokům imperialismu byl společný, jednotný a koordinovaný postup všech států socialistického společenství proti hlavnímu nebezpečí, to znamená proti imperialismu.

Dnes je zvlášť potřebné si tyto zkušenosti neustále připomínat a důsledně se jimi řídit. Velmi výstižně to na posledním zasedání Politického poradního výboru v Moskvě vyjádřil generální tajemník ústředního výboru KSSS a předseda prezidia Nejvyššího sovětu SSSR L.I.Brežněv, když zdůraznil, že naším společným úkolem je soustředit síly na hlavní směr, to je na boj proti imperialismu, jeho agresivním záměrům a cílům.

V současných podmínkách, kdy imperialismus rozpoutal nebyvalou protisocialistickou kampaň a antisovětskou hysterii, kdy se snaží všemi prostředky tak zvané politiky diferenciacie vrazit klín především mezi jednotlivé socialistické země a SSSR, je takovýmto hlavním směrem, nejdůležitějším článkem, rozhodný odpor proti těmto záměrům. Jsme přesvědčeni, že více než kdykoliv v minulosti je nutno v pevné jednotě čelit antisovětským výpadům, důsledně podporovat principiální protimperialistickou mírovou politiku SSSR. To je dnes - stejně jako vždy v minulosti - základní podmínkou úspěšného postupu socialistického společenství jako celku i každého socialistického státu. Zde není a nemůže být neutrálů. Chránit a upevňovat jednotu našeho společenství je trvalým úkolem, odpovídajícím životním zájmům našich národů.

Proto plně podporujeme úsilí SSSR v zápase za odražení současného nebezpečného kurzu v politice imperialismu, jeho důsledný boj na obranu dosažených výsledků politiky uvolňování, za odzbrojení, za zajištění obrany a bezpečnosti socialistického společenství. Plně podporujeme zásadové internacionalistické postoje SSSR ve všech otázkách budování a rozvoje socialismu, boje proti imperialismu, za mír, uvolnění napětí a odzbrojení i v otázkách národně osvobozenického zápasu.

V současné komplikované situaci, kdy se imperialismus snaží přejít do útoku, se znovu s velkou přesvědčivostí a názorností prokazuje správnost a všobecná platnost Leninovy téze o tom, že zejména ve složitých situacích je nejdůležitější otázkou důsledný třídní přístup. Jasná, třídně formulovaná platforma,

je podle našeho pevného přesvědčení i v současné době nezbytným základem jednotného postupu socialistického společenství, mezinárodního komunistického a dělnického hnutí a dalších protiimperialistických a pokrokových sil.

Vážení soudruzi,

vše, čeho jsme dosáhli v úsilí o to, aby Evropa žila v míru, je výsledkem houževnatého zápasu. Každá z našich zemí má na tom svůj podíl. Hlavní zásluhu na pozitivních výsledcích má důsledná leninská mírová politika Komunistické strany Sovětského svazu a sovětského státu. Komunistická strana Československa a všichni československý lid si hluboce váží neúnavného úsilí a rozvahy soudruha Brežněva, jeho velkého přínosu věci míru a uvolnění mezinárodního napětí.

S velkým zájmem jsme vyslechli projev soudruha Brežněva, který je významným podnětem a velkým obohacením našeho jednání. Jménem československé delegace chci vyjádřit plný souhlas s provedeným rozbo-rem a hodnocením současné mezinárodní situace s důrazem na nutnost dále upevňovat jednotu a semknutost našich zemí, jakož i s předloženými náměty na další postup. To se týká i nové závažné iniciativy ke svolání schůzky představitelů států různých oblastí světa na nejvyšší úrovni.

Mírumilovné síly světa se obracejí k socialistickému společenství s velkou nadějí, neboť jsou to právě naše země, které ukazují reálné východisko z nahromaděných problémů mezinárodního života. Tyto oprávněné naděje musíme veškerou naší činností dále posilovat.

Je třeba ještě účinněji odhalovat skutečné záměry imperialismu. V podmínkách, kdy aktivizace imperialistických a hegemonistických sil dále zkomplikovala mezinárodní situaci, kdy státy NATO horečně zbrojí a kdy nejreakčnější síly otevřeně útočí proti politice uvolňování napětí, je nutno vystupňovat úsilí o sjednocení všech mírových sil do boje proti těmto nebezpečným záměrům. Musíme docílit, aby nejen lid našich zemí, ale i národy kapitalistických států pochopili, že NATO ohrožuje světový mír, usiluje o získání vojenské převahy nad socialistickým společenstvím.

Za jeden z nejnebezpečnějších projevů této politiky považujeme rozhodnutí Severoatlantického paktu umístit v západní Evropě nové typy amerických raket namířené proti zemím Varšavské smlouvy. Je to politika, která představuje vážné nebezpečí pro všechny evropské národy. Společným úsilím socialistických zemí, komunistů a všech pokrokových sil v západní Evropě je nutno rozhodně odhalovat lež, kterou se maskují státy NATO, jako by šlo pouze o jakési dozbrojení a vyrovnaní poměru sil. Československá socialistická republika je připravena společně s dalšími státy Varšavské smlouvy učinit vše pro to, aby nebyla narušena vojenskostrategická rovnováha na úkor bezpečnosti socialistického společenství.

Na předchozích zasedáních Politického poradního výboru jsme společně konstatovali, že pro zabezpečení světového míru, rozvoj revolučního procesu a pro nezávislý vývoj národů hrozí vážné nebezpečí z rozšiřující se spolupráce mezi Pekingem, Washingtonem a dalšími imperialistickými státy, především ve vojenské oblasti. Dnes jsme svědky konkrétních kroků při koor-

dinování postupu proti Sovětskému svazu, ostatním socialistickým zemímⁱ proti národně osvobozeneckému hnutí. Svědčí o tom pokračující agresivní akce proti Vietnamské socialistické republice, Kambodži, Laosu a v poslední době příprava a podpora kontrarevolučních sil v Afghánistánu. Jsme přesvědčeni, že v zájmu míru, socialismu a upevňování mezinárodní spolupráce je třeba nadále politiku Pekingu pranýřovat, odhalovat její nebezpečí před národy celého světa.

Proti uvolňování mezinárodního napětí, bezpečnosti a spolupráci, proti všemu pokrokovému se pod přímým vedením prezidenta Cartera mobilizují síly světové reakce. Vinou Washingtonu byly hrubě narušeny vztahy mezi SSSR a USA, které mají klíčový význam pro utváření a celkový vývoj mezinárodní situace. Jsme hluboce přesvědčeni, že jestliže se v minulosti podařilo upevňováním pozic socialismu, jednotným postupem států socialistického společenství a mobilizací všech mírumilovných sil prosadit obrat od studené války ke zmírňování napětí, tím spíše jsme dnes schopni odrazit nápor reakce a zabezpečit, aby uvolňování napětí zůstalo i nadále hlavní tendencí v mezinárodních vztazích. Síly socialismu, demokracie a míru jsou dnes daleko mohutnější než v minulosti.

Společně s ostatními účastníky Politického poradního výboru zastáváme shodný názor, že další pokrok k ozdravení situace si vyžaduje dosáhnout konkrétních kroků v oblasti vojenského uvolňování. Proto nadále považujeme za nejdůležitější a nanejvýš aktuální úkol, který jsme formulovali v Deklaraci, přijaté na moskevském zasedání Poradního výboru, co nejrychleji dosáhnout rozhodného přelomu v jednání o zastavení horečného zbrojení a

odzbrojení. Za správné považujeme, že značná pozornost se této problematice věnovala i na zasedáních Výboru ministrů zahraničních věcí našich zemí. Vítáme a plně podporujeme i další návrhy obsažené v Deklaraci, kterou máme přijmout na nynějším zasedání.

Pro boj za odzbrojení a uvolnění napětí musíme i nadále získávat všechny mírové a realisticky uvažující síly. Nedávné setkání komunistických a dělnických stran v Paříži považujeme za významné fórum, které znovu potvrdilo, že komunisté stojí v čele boje za mír a odzbrojení. Jeho výsledky jsou důležitým impulsem pro mobilizaci všech mírových sil bez rozdílu politického a náboženského přesvědčení. Komunistická strana Československa, naše vláda, celá naše Národní fronta učiní vše pro to, aby přijatá "Výzva k národům Evropy za mír a odzbrojení" se přeměnila v konkrétní činy. Vycházíme z toho, že každý malý krok v pozitivním směru má důležitý politický význam pro zastavení horečného zbrojení a pro přechod ke skutečnému odzbrojení.

Vážení soudruzi,

zahraniční politika socialistického Československa důsledně vychází ze závěrů XV.sjezdu KSČ a je úzce koordinována s dalšími státy Varšavské smlouvy. V souladu s moskevskou Deklarací Politického poradního výboru, která byla předsednictvem ÚV KSČ a vládou ČSSR rozpracována na naše konkrétní podmínky, přispíváme ze všech sil k zesílenému působení celého našeho společenství na světové dění, upevňujeme a rozvíjíme všestrannou spolupráci mezi socialistickými zeměmi jak na bilaterární, tak i na mnohostranné základně.

Vzájemná všestranná, stále se prohlubující spolupráce ve všech oblastech je mohutnou hnací silou rozvoje každé bratrské země, celého socialistického společenství, spolehlivou zárukou trvalého postupu vpřed. Základní význam přikládáme zejména neustálému posilování ekonomické a vědeckotechnické spolupráce členských států RVHP. Vycházíme z toho, že dosažená úroveň ekonomického rozvoje našich zemí, jakož i současný vývoj ve světě si přímo vyžadují, abychom ještě důsledněji využívali širokých možností, které poskytuje socialistická ekonomická integrace.

ČSSR byla vždy solidární a plně podporovala a podporuje Vietnamskou socialistickou republiku, Laoskou lidově demokratickou republiku a Kambodžskou lidovou republiku. Potvrdila to i letošní návštěva československé stranické a vládní delegace v těchto zemích,

která podle našeho názoru svým dílem přispěla i k dalšímu sěpětí těchto bratrských zemí s celým socialistickým společenstvím. Vietnamská socialistická republika představuje výspu socialismu v této oblasti. Rozhodně vystupujeme proti pokusům očistit zločinný režim Pol Pota a mladému svobodnému kambodžskému státu znovu zvenčí vnutit protilidovou vládu. Plně podporujeme zákonnou vládu lidové Kambodže a uděláme vše pro upevnění nezávislosti této bratrské země a její úspěšný rozvoj.

Pevně stojíme na straně bratrské socialistické Kuby a poskytujeme jí plnou podporu v jejím boji proti sílícímu tlaku amerického imperialismu. Rozhodně odsuzujeme pokusy Pentagonu vojenským zastrašováním, organizováním námořních manévrů a dalšími diverzními akcemi ohrožovat suverenitu a nezávislost Kubánské republiky a její socialistické výstavbu. Vysoce oceňujeme pozitivní úlohu, kterou Kuba plní v hnutí nezúčastněných zemí. Příklad Kuby je velkou inspirující revoluční silou v Latinské Americe a v celém rozvojovém světě.

Opětovně jsme vyjadřovali naše stanovisko k situaci a vývoji v Afghánistánu. Plně stojíme za vládou, která v čele s Babrakem Karmalem uskutečňuje revoluční a demokratické cíle Dubnové revoluce a pomáháme upevňovat síly pokroku v této zemi. Rozhodně podporujeme internacionální přístup Sovětského svazu, který poskytuje pomoc proti vnější agresi na obranu nezávislosti, svobody a všestranného rozvoje Afghánistánu, na obranu práva afghánského lidu svobodně rozhodovat o svých záležitostech.

Československo nadále aktivně pomáhá národněosvobozeneckému hnutí, zejména na jihu Afriky a na Blízkém východě. Vždy jsme všestranně podporovali a nadále podporujeme boj arabských států za plnou likvidaci následků izraelské agrese a o nastolení spravedlivého a trvalého míru v této oblasti. Neměnná je naše pozice k dohodám z Camp Davidu, které jsou zradou na arabském lidu a směřují k upevnění imperialismu USA a expanzionismu Izraele. Stojíme na straně iránského lidu v jeho protiimperialistickém a národněosvobozeneckém boji. Přitom víme, že iránská revoluce probíhá ve velmi složitých podmínkách.

Upevňování našich vztahů a všestranné pomoci národům bojujícím za svou svobodu a nezávislost považujeme za výraz našich závazků a povinností, plynoucích z idejí proletářského internacionalismu a mezinárodní revoluční solidarity. Nadále budeme podporovat spravedlivý boj národů proti imperialismu, kolonialismu a všem formám neokolonialismu, rasismu a apartheidu.

Usilujeme o intenzivní rozvoj všestranných vztahů se zeměmi socialistické orientace. Sdílíme názor, že další rozvoj spolupráce s těmito zeměmi vyžaduje konkrétní opatření pro koordinaci našeho postupu. Přispělo by to k vyšší efektivnosti pomoci, kterou poskytují všechny naše země, i k lepšímu využití specifických možností jednotlivých států.

Budeme i nadále usilovat o rozvoj normálních, dobrých a vzájemně výhodných vztahů s kapitalistickými státy, pokud k tomu na jejich straně bude dobrá vůle. Jsme připraveni využívat a rozvíjet vše, co se osvědčilo při naplňování Závěrečného aktu helsinské konference a hledat další oboustranně výhodné formy spolupráce.

Jsme toho názoru, že možnosti dalšího zlepšování vztahů mezi signatáři helsinských dokumentů nejsou zdaleka vyčerpány. Z tohoto faktu vycházíme při přípravě na madridskou schůzku. Usilujeme o to, aby její příprava i průběh byly konstruktivní a aby schůzka přinesla konkrétní pozitivní výsledky, zejména z hlediska dalšího pokračování a prohlubování procesu uvolnění a mezinárodní spolupráce. Sdílíme názor, že v Madridu by se mělo zásadně rozhodnout o svolání celoevropské politické konference o vojenském uvolnění a odzbrojení. Podporujeme iniciativu bratrského Polska uspořádat tuto konferenci ve Varšavě. Je třeba současně počítat s tím, že naši třídní nepřátelé se budou pokoušet o zneužití madridské schůzky, podobně jako tomu bylo v Bělehradě, proti socialistickým zemím. Domníváme se, že nadcházející páté výročí Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě bychom měli ofenzívně využít v naší koordinované politické, diplomatické a propagandistické aktivitě.

Drazí soudruzi!

Jsme přesvědčeni, že odpůrci uvolňování neuspějí. Zejména v Evropě zapustilo hluboké kořeny, i když i zde se v důsledku agresivního kursu Spojených států situace

zkomplikovala. Přesto se ukazuje, že spojenci USA se nechtějí vzdát všech výhod, které uvolnění přináší, včetně užitečných hospodářských styků a spolupráce v dalších oblastech. I když v podstatě zachovávají vzájemnou třídní solidaritu světové buržoazie, přesto mnohé ze západoevropských zemí nehodlají slepě kráčet ve stopách Washingtonu. Domníváme se, že je třeba této situace vhodně využívat a všemožně usilovat o to, aby atmosféra vzájemné důvěry na evropském kontinentě se neustále upevňovala.

Drazí soudruzi,

přes všechny komplikace a problémy, které se projevíly v posledním období, lze říci, že mezinárodní postavení a vliv socialistického společenství se dále upevnilo, jeho autorita dále vzrostla. To přispělo našemu společnému boji za mír a socialismus, za těsnější sesknutí sil socialistického společenství, mezinárodního komunistického a dělnického, jakož i národněosvobozenického hnutí.

Další úspěšný rozvoj naší zahraniční aktivity vyžaduje postupovat jednotně a koordinovaně, opírat se o veškeré mírumilovné a pokrokové síly, získávat pro politiku uvolňování a odzbrojení realistické politické činitele Západu.

Jsme rozhodnutí učinit vše, abychom v těsné jednotě se Sovětským svazem a ostatními socialistickými zeměmi upevňovali náš ekonomický a obranný potenciál a abychom aktivní zahraniční politikou přispívali k míru, odzbrojení a posilování vzájemné důvěry mezi státy.

Chtěl bych ještě zdůraznit, že mechanismus organizace Varšavské smlouvy, který se postupně zdokonaloval, odpovídá současným potřebám. V zájmu dalšího zefektivnění naší spolupráce musíme tohoto mechanismu ještě lépe využívat. Československo je připraveno aktivně se na této práci podílet.

V závěru chci jménem ÚV KSČ a vlády ČSSR vyjádřit plný souhlas s předloženým návrhem deklarace a ujistit, že ČSSR vynaloží všechny síly k tomu, abychom její závěry uvedli do života.

Děkuji za pozornost.